

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תלה"מ 22626-12-16

מספר בקשה: 3

בפני כבוד הרשמת שלי רוזמן פרקש

פ.א.ה.
על-ידי בא-כוח עו"ד יהונתן קניר ואח'

מבקשת

נגד

1. ג.ה.
על-ידי באת-כוח עו"ד הילה צעירי ואח'

משיבים

2. היועץ המשפטי לממשלה

החלטה

לפניי בקשה למחיקת התביעה מחמת אי תשלום אגרה. לב המחלוקת בשאלה האם בגין התובענה שהגיש המשיב עליו לשלם אגרה לפי פריט 1 או שמא לפי פריט 2 לתוספת הראשונה לתקנות בית המשפט לענייני משפט (אגרות), תשנ"ו-1995 (להלן: "התקנות").

1. הצדדים נישאו בשנת 1994 ב... ונולדו להם ... ילדים. ערב הנישואין חתמו הם על הסכם ממון.

2. ביום 12.12.16, הגיש המשיב כנגד המבקשת, רעייתו, תובענה שהוגדרה "רכושית - בהתאם להוראות הסכם ממון" ושילם אגרה בהתאם לפריט 2 לתוספת הראשונה לתקנות. תכלית התובענה היא אכיפת הסכם הממון ביחס לשני נכסי מקרקעין, האחד בצרפת והשני בישראל.

3. תמצית טענות המבקשת, כי התובענה הינה לסעד כספי ולפיכך על המשיב לשלם אגרה בהתאם לפריט 1 לתוספת הראשונה לתקנות, קרי, 1% מסכום התביעה ולא כפי ששולם. לטענתה, נקב המשיב בסך 3,551,750 ₪ שעליה להשיב לידיו ולפיכך לא יכול להיות ספק כי המדובר בסעד כספי במסווה של סעד הצהרתי, כשאינן כל הצדקה להעניק סעד הצהרתי עקיף ומכאן שיש להורות שעל המשיב לשלם אגרה בסך 32,694 ₪ לפחות. התייחסות לפסיקה שהובאה בתמיכה לנטען, תובא להלן.

4. תמצית טענות המשיב, כי התביעה הינה רכושית וכן הינה תובענה לסעד הצהרתי ולא לסעד כספי. נטען, כי התביעה הוגשה מכוח הוראות חוק יחסי ממון בין בני זוג, התשלי"ג-1973, ועל כן כותרתה כפי שצוינה. עוד נטען, כי כלתביעה רכושית בין בני-זוג הינה תביעה כספית וכל תביעה כספית הינה רכושית ובסופה יועבר סכום כסף מצד אחד לצד שני. אשר לסכומים שנזכרו בכתב הטענות, נטען שאלה נועדו להקל על ניהול ההליך וכי נקבעו בהתאם לחוות-דעת מומחית בית המשפט.

5. בעלת הדין העיקרית בענייני האגרה היא המדינה ולפיכך נתבקשה תגובתה. עמדתה, בתמצית, כי התובענה דן הינה תובענה לסעד הצהרתי ולא סעד כספי, שכן עסקינן בתביעה לפירוק שיתוף ואיזון משאבים לפי חוק יחסי ממון, כמשמעה בפריט 2 לתוספת הראשונה. לאחר קבלת תשובת המבקשת, נתבקשה השלמת עמדת המדינה, זאת בעקבות צירוף עמדת המדינה אשר הוגשה בתיק אחר, ממנה עולות לכאורה טענות שונות מאלה שנטענו כאן. בתגובה המשלימה חזרה נציגת המדינה על עמדתה וטענה כי העמדה בתיק האחר הוגשה בעקבות נסיבות שונות.

6. הרציונאליים העומדים בבסיס חובת תשלום אגרת בית משפט ברורים וידועים הם ועיקרם השתתפות חלקית בעלותו של ההליך והיותה מסננת מפני תביעות סרק ותביעות בסכום מופרז ללא בסיס. כמו כן, היא מסייעת בהפחתת היוצרות עומס על המערכת לשם ניהולם של הליכים משפטיים לא ראויים וסיומם תוך פרק זמן סביר.

7. לצד אלה, ניצב עיקרון העל, הוא עיקרון השוויון, אשר נועד להבטיח שוויון בין בעלי-הדין בכל הנוגע לחיוב באגרה.

8. בבית המשפט לענייני משפחה נגבית האגרה מכוח הוראת תקנה 2(א) לתקנות:
"לא יזקק בית משפט לכל הליך, אלא אם כן שולמה בעד ההליך האגרה הקבועה בתוספת הראשונה ואגרת הפרוטוקול הקבועה בתוספת השנייה (להלן שתיהן כאחת – האגרה), זולת אם מביא ההליך פטור מתשלום האגרה"

9. הפריטים הרלבנטיים לענייננו מתוך התוספת הראשונה הינם 1 ו-2:

1% מהסכום
הנתבע כערכו ולא
פחות מ-472

1. תביעה לסכום כסף קצוב

2. כל תביעה בענייני רכוש שאינה לסכום כסף קצוב, לרבות תביעה לאיזון משאבים, לפירוק שיתוף, לפסק דין הצהרתי בענייני רכוש ולמתן חשבונות, יהיו מספר הסעדים ומספר פריטי הרכוש אשר יהיו

2,823"

(להלן: "פריט 2")

10. תביעתו של המשיב, כאמור, הינה לביצוע הוראותיו של הסכם הממון, כשהסעדים המבוקשים בה כדלקמן:

- א. להזמין את הנתבעת לדין.
ב. למנות שמאי מטעם בית המשפט כדי שישום את הנכס ב... .
ג. במסגרת חלוקת הרכוש בין הצדדים, לחייב את הנתבעת לשלם לידי התובע את שווי של הנכס ב... . וכן את מחצית שווי של הנכס ב... .
ד. לחייב את הנתבעת בתשלום שכר טרחת עו"ד, הוצאות ומע"מ כחוק."

11. נחה דעתי, כי המדובר בתובענה רכושית מובהקת, הנכנסת לגדרי פריט 2 לתוספת לתקנות. סברתי כי פרשנות אחרת תרוקן מתוכן את פריט 2 ואת הרציונאליים העומדים בבסיס התקנות אשר יוחדו לבית המשפט לענייני משפחה וכי לו היו מתקבלות טענות המבקשת, היה הדבר מוביל לשינוי סדרי עולם.

12. בפתח הדברים, יובהר כי מקובלת עליי טענת המבקשת שלפיה התובענה איננה תובענה לסעד הצהרתי אלא לסעד אופרטיבי. לצד זאת, גם מקובלת עליי, ככלל, טענת המשיב שלפיה "כל תביעה רכושית בין בני זוג היא תביעה כספית", אך יש לחדד ולאבחן.

נדמה כי שורש המחלוקת נעוץ בניסוחו של פריט 2: "כל תביעה בענייני רכוש שאינה לסכום קצוב, לרבות...". נראה, על פניו, שלא בהכרח ניתן להגדיר "כל תביעה בענייני רכוש" ככזו שהיא "אינה לסכום קצוב", אך בד בבד היא גם אינה נכנסת לגדרי פריט 1 לתוספת.

13. לא אמור להיות חולק על נקודת המוצא שלפיה כל נכס הוא בעל ערך, בין אם הוא ידועובין אם לאו. גם לא אמור להיות חולק על כך שכשבני-זוג נפרדים, תבוצע חלוקת הנכסים, בסופו של יום, בשווי או בעין וכי בהכרח יש צורך לדעת ערכם לצורך חלוקתם.

אלא שניתן לצמצם ולהגדיר כך, שקיימים סעדים, מתוך הרשימה שבפריט 2, אותם ניתן לתבוע בשלב משפטי אחד בלבד, כגון פירוק שיתוף ואיזון משאבים (להלן: "הקבוצה הראשונה"). אך ישנם סעדים אשר מהווים שלב ראשון בתהליך המשפטי, שלצורך מימוש וביצוע, יש צורך בתובענה נוספת אשר תהווה שלב שני, אלה כגון פסק-דין הצהרתי ומתן חשבונות (להלן: "הקבוצה השנייה"). מכאן, וכמו שיטת המבקשת, לכאורה רק הקבוצה השנייה אמורה להיכנס לגדרי פריט 2, המוגדר כאמור "כל תביעה בענייני רכוש שאינה לסכום קצוב", ברם, פרשנות כזו כאמור תרוקן מתוכן את הסעדים הנמנים על הקבוצה הראשונה.

14. לחיזוק פרשנות זו, אפנה למעט פסק-דין אשר התפרסמו, אך לצדם ניצבים מספר רב של פסקי-דין, שפורסמו ובעיקר שלא פורסמו, אשר ניתנו בתובענה ל"איזון משאבים" כשלכאורה, כפי שיטת המבקשת, אינם אמורים להוביל לתוצאה של חיוב כספי של צד אחד כלפי משנהו, אלא לקביעות הצהרתיות - עקרוניות בלבד. ברם, כידוע, כדבר שבשגרה, בדרך כלל, בסופו של פסק-דין בתביעה ל"איזון משאבים", יצוין שווי של הנכס והסכום מתוך שווי זה, שעל צד אחד להעביר לצד שכנגד. בהתאמה, נחה דעתי, כי עצם ידיעת ערכו

של הנכס בנקודת הזמן של כתיבת פסק-הדין, אינה מעלה או מורידה מכך, לעניין רכיב האגרה.

כך לדוגמה, בתמ"ש (ת"א) 1110-04-14 פלונית נ' פלוני, מיום 7.5.17, נפסק בתובענות לאיזון משאבים ופירוק שיתוף כך:

"בנסיבות אלה, כאשר האישה היא התובעת בתביעה לאיזון משאבים ונטל ההוכחה הינו עליה, אין לי אלא לקבל את הודאת הגבר לפיה קיבל לידיו סך של 5,000 ₪ בלבד לאחר מועד הקרע, כהחזר הלוואה אשר ניתנה מתוך הכספים המשותפים... משכך, האישה זכאית לסך של 2,500 ₪ מתוך הסכום אשר קיבל הגבר לידיו כהחזר הלוואה לאחר מועד הקרע". וכן: "יתר הזכויות והכספים יחולקו כאמור בחו"ד האקטואר, בשים לב לכספים הנוספים אותם על הגבר לשלם לאישה בגין החזר הלוואה מאחיו..."

בתובענה לאיזון משאבים בתמ"ש (ראשל"צ) 29971-10-11 מ.ש.נ' ד.ד., מיום 28.2.17, נפסק:

- "תקבל התובעת מידי הנתבע מחצית מהכספים שפורטו לעיל:
1. מחצית מסך של 25,500 ₪ עבור אותם סכומים שהועברו לחשבון הנתבע באמצעות המחאות חתומות בחתימה הנחזית לחתימתה.
 2. סך של 40,007 ₪ שמהווה מחצית הסכום ששילם הנתבע לעו"ד שייצג אותו.
 3. במחצית הסכום בסך 18,350 ₪ ממכירת רכב הקלאו.
 4. מחצית הסכום שנותר בחשבון המשותף 16,762 ₪.
 5. דמי השימוש ישולמו בסך 450 ₪ למשך 12 חודשים כשלוסכום זה תתווסף ריבית והצמדה ממועד התביעה ביוני שנת 2012.
 6. מחצית מהסכום שנפדה מקופת הגמל אקסלנס בסך של 53,240 ₪ - ובסך הכל סך של 26,620 ₪.
- "...

בתמ"ש (חי) 61372-12-13 מ.י.כ.נ' ר.ק., מיום 2.1.17, נפסק בתובענה לאיזון משאבים ולפירוק שיתוף כך:

"הנכסים שצוינו בסעיף 20 לפסק הדין הינם ברי איזון. ב"כ הצדדים יסייעו לצדדים לבצע התחשיב. בהעדר הסכמה ימנו אקטואר לצורך ביצוע התחשיב תוך 60 יום מהיום".

בתמ"ש (כ"ס) 3591/02 ש.צ.נ' ח.צ., מיום 5.12.07, נפסק:

"הנתבעת זכאית למחצית שווי הפקדון בגין מניית דן וכן מחצית שווי מניית דן החדשה ומניית אמד. התובע ישלם לנתבעת את ערך המניה/ פקדון במועד הראשון בו יהיו ניתנים למימוש".

מבירור עם הגזברות עולה כי בכל התיקים שהובאו כדוגמאות לעיל, שולמה אגרה בהתאם לפריט 2 לתוספת.

15. מהמקובץ עולה, כי הגם שניסוח התוצאה של פסקי-דין משתנה מפסק-דין אחד לפסק-דין אחר, הרי שגם אם ננקב ערכו של הנכס וגם אם לאו, אין כל ציפייה או דרישה לכך שלאחר שניתנה הוראה הצהרתית, תוגש תובענה נוספת שתכליתה מימוש ההצהרה. הוראה בדבר אופן המימוש ניתנת אפוא בפסק-הדין ה"הצהרתית" לכאורה.

16. המסקנה הנגזרת מן האמור היא שבתביעות לחלוקת רכוש בין בני-זוג, מתקיים ההליך בשלב אחד בלבד, ללא הבחנה בין תובענה לסעד אופרטיבי לבין תובענה לסעד הצהרתי לעניין שומת האגרה.

זאת, בשונה מהליכים אזרחיים אחרים ולרבות הליכים אחרים שאינם לחלוקת רכוש בין בני-זוג, המתנהלים בבית המשפט לענייני משפחה. אז תחול ההלכה הפסוקה, המוזכרת בדרך כלל בהקשר של שומת האגרה, לפיה כאשר קיימת בידי התובע האפשרות לתבוע סעד אופרטיבי, עליו להצביע על אינטרס ממשי כדי שיצדיק את האפשרות לתבוע סעד הצהרתי גרידא בשלב ראשון, ר' ע"א 227/77 **בנק ברקליס דיסקונט בע"מ נ' ברנר**, פ"ד לב(1) 85.

17. אשר לתביעות מכוח פריט 1, בהחלט ניתן להגיש תובענה כספית כנגד בן-זוג וזאת אף קורה לא אחת. משבחר התובע לסווג את תביעתו ככזו ולנקוב בסכום הכספי הנתבע, לא אמורה להיות מחלוקת כי אז המדובר בתובענה כספית הנכנסת לגדרי פריט 1.

כזו היא התובענה אליה השוותה המבקשת את המקרה דנן, ר' בש"א 58414/08 **א.ק. נ' י.ק. ואח'**, מיום 12.2.09. שם היה מדובר על תובענה נזיקית שהוגשה ולא על תובענה שעניינה חלוקת רכוש הצדדים ולפיכך לא ניתן להשליך ממנה על ענייננו.

אשר להחלטה אליה הפנתה המבקשת, אשר ניתנה בתמ"ש 25798-01-13 (והתיק הקשור אליה תמ"ש 13587-09-11, לא פורסמה), הרי ששם מלכתחילה ראתה התובעת את תביעתה כתביעה כספית ושילמה אגרה בפתיחתה בשיעור 1% מסכומה, אלא שהמחלוקת הייתה בדבר שאלת ערכם האמתי של הנכסים לצורך שומת האגרה. זאת ועוד, בשונה מההליך דנן, המדובר היה בבני-זוג אשר ביצעו בעבר איזון משאבים בהתאם להסכם גירושין אשר נחתם ביניהם, ואילו כעבור כ-3 שנים הגישה האישה תובענה בגין נכסים שלגביהם נטען שהוברחו ממסת הנכסים המשותפים.

בגין שתי הבחנות אלה, לא ניתן לגזור מתמ"ש 25798-01-13 ותמ"ש 13587-09-11, לענייננו. עוד בהקשר לתיק הנזכר, מקובלת עליו טענת המדינה, שלפיה בעמדתה אשר הוגשה שם, אכן הוחרגו נכסי המקרקעין מהעמדה שלפיה התובענה שהוגשה שם היא תובענה כספית (ר' סעיף 26 לתגובת המדינה מיום 8.12.11).

החלטה נוספת שנוכרה בבקשת המבקש בהקשר זה, לא צורפה ועל פניו גם לא פורסמה כך שלא ניתן להתייחס אליה. בהקשרים אלה יאמר, בזהירות המתבקשת, כי נדמה שלא בכדי לא נמצאה על-ידי המבקשת פסיקה רלבנטית להישען אליה.

18. בנוסף, ובהשלמה לאמור לעיל, השאלה הטכנית, האם ידוע ערכו של הנכס במועד מתן פסק-דין אם לאו, איננה יכולה להכריע, מהותית, את שאלת סווגה של התביעה. כך, כפי שראינו בדוגמאות שהובאו לעיל, לעיתים יחייב בית המשפט את אחד הצדדים לשלם לצד שכנגד את ערכו של הנכס, תוך שינקוב בשוויו כבר בפסק-הדין ולעיתים יפנה את הצדדים למומחה על מנת שיישום ערכו של הנכס. אין בכך כדי להעלות או להוריד משאלת האגרה. גם במקרה דנן, ערכו של נכס אחד ידוע, בהתאם לחוות-דעת מומחה, וערכו של הנכס השני איננו ידוע.

בהקשר זה ניתן להזכיר את הפניית המדינה לפרוטוקול שבמסגרתו נדונו התקנות טרם התקנתן (לא צורף, ס' 7-8 לתגובה השנייה), ממנו עולה כי המחוקק ראה לנגד עיניו תובענה רכושית אחת בין בני-זוג, עבורה משולמת אגרה בסכום קבוע, יהיו מספר פרטי הרכוש ומספר הסעדים, אשר יהיו. בהקשר זה, רשימת הפריטים שבתוספת הינה מצומצמת יחסית, וככל הנראה לא בכדי, ולפיכך המסקנה המתבקשת היא שתובענה לאכיפת הסכם ממון, כפי המקרה דנן, יש לסווג כתובענה רכושית.

19. אשר לטענת המבקשת לפיה תביעה רכושית אשר הוגשה שלא מכוח חוק יחסי ממון, היא בהכרח תביעה כספית (ס' 2.2 לתשובה לתגובה), הרי שגם תביעות בין בעלי-דין שהם בני-זוג אשר לא חל עליהם חוק יחסי ממון, כגון ידועים בציבור, הינן תביעות רכושיות ולא דווקא כספיות ולפיכך אין בכך שהתובענה לא הוגשה מכוח החוק, כדי להוות אינדיקציה לצורך סווגה בשאלת האגרה.

20. על יסוד מכלול האמור לעיל, הבקשה למחיקה על הסף, נדחית.

21. המבקשת תישא בהוצאות המשיב בסך 800 ₪, אשר ישולם לו בתוך 30 ימים מהיום.

ניתן לפרסם החלטה זו בכפוף להשמטת פרטים מזהים.

ניתנה היום, י"ט אלול תשע"ז, 10 ספטמבר 2017, בהעדר הצדדים.

שלי רוזמן פרקש, רשמת